

**ISPAN TILINI O‘RGATISHDA KOMMUNIKATIV
KOMPETENSIYANI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI**

O‘zDJTU o‘qituvchisi

Sabirova Gulchehra

O‘zDJTU talabasi **M.Mirzayeva**

Annotatsiya. Mazkur tezisda ispan tilini o‘qitish jarayonida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishning ahamiyati, uning asosiy tarkibiy qismlari hamda xorijiy til ta’limidagi o‘rni yoritiladi. Shuningdek, ta’lim jarayonida kommunikativ yondashuv, interaktiv mashqlar, rolli o‘yinlar va vaziyatli topshiriqlardan foydalanish imkoniyatlari tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: ispan tili, kommunikativ kompetensiya, kommunikativ yondashuv, nutqiy faoliyat, interaktiv ta’lim, til ko‘nikmalari, madaniyatlararo muloqot.

Bugungi globallashuv sharoitida xorijiy tillarni samarali o‘rganish va ulardan turli kommunikativ vaziyatlarda foydalana olish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ispan tili dunyoda keng tarqalgan tillardan biri sifatida xalqaro muloqot, ta’lim, turizm, madaniyat va iqtisodiy hamkorlik sohalarida alohida o‘rin tutadi. Shu bois ispan tilini o‘qitishda faqat grammatik qoidalar va leksik birliklarni o‘zlashtirish bilan cheklanib qolmasdan, o‘rganuvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishga ham ustuvor ahamiyat qaratish zarur.

Ispan tilini o‘qitishda kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish til ta’limining amaliy yo‘nalishini kuchaytirishga xizmat qiladi. Chunki tilni bilish uning nazariy qoidalarini o‘zlashtirish bilangina emas, balki real muloqot jarayonida qo‘llay olish bilan ham belgilanadi. Shu nuqtayi nazardan, kommunikativ yondashuv zamonaviy xorijiy til ta’limining muhim metodik yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Kommunikativ kompetensiyani

rivojlantirish bir nechta o‘zaro bog‘liq yo‘nalishlarni qamrab oladi. Birinchidan, lingvistik kompetensiya grammatik qoidalar, lug‘aviy birliklar, talaffuz va gap tuzilishiga oid bilimlarni o‘z ichiga oladi. Ikkinchidan, sotsiolingvistik kompetensiya muayyan ijtimoiy vaziyatda mos til vositalarini tanlash, murojaat shakllaridan to‘g‘ri foydalanish va ispan tilidagi nutq odobi me‘yorlarini hisobga olishni nazarda tutadi. Uchinchidan, strategik kompetensiya muloqot jarayonida yuzaga keladigan qiyinchiliklarni bartaraf etish, fikrni boshqacha ifodalash va suhbatni davom ettirish qobiliyati bilan belgilanadi.

Ispan tili mashg‘ulotlarida ushbu kompetensiyalarni rivojlantirish uchun amaliy va interaktiv metodlardan foydalanish maqsadga muvofiq. Jumladan, juftlikda suhbat tashkil etish, rolli o‘yinlar, munozaralar, muammoli vaziyatlarni hal qilish, audio va video materiallar asosida muloqot olib borish hamda loyiha ishlarini bajarish o‘rganuvchilarning faol ishtirokini ta‘minlaydi. Masalan, “En el restaurante” (restoranda), “En el aeropuerto” (aeroportda), “En el hotel” (mehmonxonada) kabi vaziyatlarga asoslangan topshiriqlar orqali o‘rganuvchilar buyurtma berish, ma‘lumot so‘rash, iltimos qilish va o‘z fikrini bildirishga oid nutqiy ko‘nikmalarni shakllantiradilar.

Bundan tashqari, ispan tilini o‘qitishda madaniyatlararo muloqot masalasiga ham alohida e‘tibor qaratish lozim. Ispan tilidagi salomlashish, xayrlashish, minnatdorchilik bildirish, iltimos qilish va murojaat etish shakllari muayyan ijtimoiy-madaniy xususiyatlarga ega. Shuning uchun o‘rganuvchilarni nafaqat til birliklari, balki ularning qo‘llanish konteksti bilan ham tanishtirish kommunikativ kompetensiyaning rivojlanishiga yordam beradi.

Yevropa Kengashining *Common European Framework of Reference for Languages* (CEFR) hujjatida tilni o‘rganish, o‘qitish va baholash jarayonlari kommunikativ faoliyat bilan uzviy bog‘liq holda talqin qilinadi. Mazkur yondashuvga muvofiq, o‘rganuvchilarning til bilimi ularning real yoki

modellashtirilgan vaziyatlarda vazifalarni bajara olishi orqali ham baholanishi mumkin. Bu esa ispan tili darslarida og‘zaki muloqot, yozma nutq, tinglab tushunish va o‘qib tushunish faoliyatlarini o‘zaro integratsiyalash zarurligini ko‘rsatadi.

O‘qituvchining vazifasi ham ushbu jarayonda muhimdir. O‘qituvchi tayyor bilimlarni yetkazuvchi shaxs sifatidagina emas, balki o‘rganuvchilarni mustaqil fikrlashga, savol berishga, muloqotga kirishishga va o‘z nutqini tahlil qilishga yo‘naltiruvchi tashkilotchi sifatida faoliyat yuritishi lozim. Bunda xatolarni o‘rganish jarayonining tabiiy qismi sifatida qabul qilish, o‘rganuvchilarning nutqiy faolligini rag‘batlantirish va ularga individual yondashish muhim ahamiyatga ega.

Xulosa qilib aytganda, ispan tilini o‘qitishda kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish til ta’limining samaradorligini oshiruvchi muhim omillardan biridir. U o‘rganuvchilarning grammatik va leksik bilimlarini amaliy nutqiy faoliyat bilan bog‘lash, turli kommunikativ vaziyatlarda mustaqil harakat qilish va madaniyatlararo muloqotga tayyorligini shakllantirishga xizmat qiladi. Kommunikativ yondashuv asosida tashkil etilgan mashg‘ulotlar, interaktiv metodlar va hayotiy vaziyatlarga asoslangan topshiriqlar ispan tilini o‘rganishga bo‘lgan qiziqishni oshirish bilan birga, nutqiy ko‘nikmalarning izchil rivojlanishini ta’minlaydi. Shu sababli ispan tili ta’limida kommunikativ kompetensiyani shakllantirish va baholashga yo‘naltirilgan metodik usullarni takomillashtirish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Hymes, D. H. *On Communicative Competence*. In: Pride, J. B., Holmes, J. (eds.). *Sociolinguistics: Selected Readings*. Harmondsworth: Penguin, 1972. -P. 269-293.

2. Canale, M., Swain, M. Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing. *Applied Linguistics*. -1980. - Vol. 1, No.1. - P. 1-47.
3. Council of Europe. *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment - Companion Volume*. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2020.
4. G.A.Sabirova. *Los errores léxicos en la traducción literaria del español al uzbeko*. -2026